

Verksamhetsberättelse för Naturskyddsföreningen i Skåne 2014

Verksamhetsberättelsen redovisar vad länsförbundet genomfört under föregående verksamhetsår.

Några noteringar från 2014:

- **Rekord i medlemsantal för Naturskyddsföreningen!**
- **Klimatfrågan i fokus**
- **Fortsatt framgång i Storkprojektet: rekord i antal storkflytt**
- **Deltagande i Skånsk Naturfotofestival, omtalad inventering av trollsländor och utställningen Tre kuster, Två hav på Skåne-turné mm**
- **Hörjelgården fortsatt oas för lägerskolor och kurser**
- **Storsatsning på kommunikation inleddes i syfte att ge stöd till kretsarna i Skåne för att få fler AKTIVA medlemmar**
- **Förberedelser för Naturskyddsföreningens organisationsförändring med regioner, där Skåne och Blekinge från 1 januari 2015 delar kanslifunktion.**

ALLMÄNT

Medlemmar, kretsar och anslutna föreningar

Naturskyddsföreningen i Skåne är en självklar organisation att engagera sig i för alla natur- och miljövårdsintresserade i Skåne. Vi har en respekterad roll som remiss- och kunskapsinstans i miljöfrågor för tjänstemän, politiker och media. Vi är en kraftresurs och kunskapskälla för enskilda medlemmar, kretsar och allmänhet i natur, miljö och organisationsfrågor.

Naturskyddsföreningen i Sverige får allt fler medlemmar. 2014 noterade vi all-time-high med 221 000 medlemmar. Intresset och engagemanget för natur- och miljöfrågor ökar.

Det som oroar är att de lokala kretsarna får allt svårare att attrahera *aktiva* medlemmar. För att möta detta inledde länsförbundet under 2014 ett omfattande "framtidsarbete". Kretsar bjöds in att delta och diskutera hur verksamheten ska formas för att stimulera till ökat praktiskt intresse för både natur- och miljöfrågor, inte minst på landsbygden. Förutom välbesökt kretsråd arrangerades öppna workshops, samarbete med Lunds universitet och utbildningen Digitala Kulturer inleddes. Frågorna diskuteras också med övriga länsförbund/regioner och med riksorganisationen. Målet för arbetet är att vid länsstämman i Trelleborg presentera ett förslag. Klart är att vi under 2015 blir mer synliga, får nya samarbetspartners och inte minst tydliggör hur vi kan bli ett starkt stöd för kretsarnas verksamhet.

Vi har 28 lokala kretsar som vid årsskiftet 2014/2015 hade 22535 (20 760 under 2013) medlemmar. Av medlemmarna är 13 166 fullbetalande, 9 335 är familjemedlemmar och ca 100 består av ständiga-, heders- eller egna medlemmar). Vi har även så kallade anslutna föreningar, som Göingebygdens Biologiska Förening och Sällskapet Hallands Väderös Natur, men deras medlemmar är ej inräknade i vår medlemsiffra.

Länsstämman

Länsstämman genomförs sedan 2011 vartannat år. Under 2014 arrangerades därför ingen.

Styrelsen och kretsrådet

Styrelsen sammanträdde under året vid sju tillfällen och styrelsens arbetsutskott vid fem. Även två styrelseworkshops genomfördes. Ett av styrelsemötena hölls som internat på Hörjelgården, övriga under kvällstid på kansliet i Lund. Kretsrådet sammanträdde som brukligt en gång under våren och en på hösten.

Kansli, ärenden och personal

Under året har Magnus Billqvist arbetat som länskonsulent på heltid och Sanna Dufbäck som klimatkoordinator i klimatprojektet på halvtid. Emma Ådahl och Petter Albinsson har arbetat för Storkprojektet.

Antalet diarieförda inkommande skrivelser till kansliet var under året 114 (125 under 2013) och antalet utgående 61 (76 under 2013). Några utgående ärenden var inbjudningar till kurser, exkursioner, konferenser, filmvisningar och sommarläger, redovisningar av och ansökningar av projektmedel, flera remissvar och några pressmeddelanden. Inlägg i sociala medier och på hemsidan diarieförs inte.

Bland inkommande ärenden kan nämnas förslag och fasställande av skötselplaner för naturreservat, förslag till bildande, utvidgning av befintliga och beslut om bildande av nya reservat, utvidgat strandskydd i flera kommuner, diverse samråd gällande exempelvis sandtäckter, vägbyggen och torvbrytning, utställningar av kommunala detalj-, vindbruks- och översiktsplaner, arbetsplaner för vägbyggen och regionala remisser som Naturvårdsstrategi för Skåne.

Praktikanter och volontärer

Tre praktikanter (Christina Juhlin, Ingrid Camper och Lana Abdul Sattar) har under året gjort sin praktik från kansliet under handledning av Magnus Billqvist.

Närmare 200 volontärer har under året varit engagerade i främst Trollsländeprojektet (inventerare) och Storkprojektet (matning med mera). Via Volontärbyrån har ett tjugotal ytterligare personer engagerats i allt från att översätta texter till att skriva om smultronställen.

INFORMATIONSVERSAMHET

Naturskyddsföreningen i Skåne bedriver en omfattande lokal och regional verksamhet där kansliet i Lund verkar som sambandscentral för både medlemmar och allmänhet. Det finns ett behov hos allmänhet, massmedia och studerande på olika nivåer att få information och hjälp i miljö- och naturvårdsfrågor. Här fungerar kansliets personal som en kunskapsbank dit alla är välkomna med sina frågor. Våra lokaler används allt flitigare för möten även för andra, som till exempel Stiftelsen Hörjelgården, Lunds Naturskyddsförening, olika

klimatgrupper, studiecirklar, Närnaturguiderna, Fältbiologerna och Bostadsrättsföreningen Trycksaken.

Nyhetsbladet Skånekontakt

Skånekontakt är ett informationsblad som under 2014 gavs ut tre gånger. I bladet redogör vi för vad som är på gång, påminner om aktiviteter med mera. Skånekontakt läggs ut på hemsidan, Facebook och Twitter samt skickas i digital form till drygt 3 000 personer. Under året påbörjades arbetet med att framöver skicka bladet i en annan form.

Information via olika media

Våra olika hemsidor, Facebook och Twitter är några medier vi använder oss av idag. På Facebook har vi drygt 1 600 personer som följer oss (1 300 under 2013). Facebook används flitigt som aktivt medium, där man kan se och lägga ut bilder, sprida info om kommande arrangemang med mera. Där har vi också en möjlighet att mer aktivt ha kontakt med såväl medlemmar som icke medlemmar.

Skånsk Naturfotofestival och Storkprojektet har både egna hemsidor och sidor på Facebook. Trollsländeprojektet har egen hemsida. Twitter har använts av Skånsk Naturfotofestival (@naturfotofest) sedan 2011, men vi har lämnat ifrån oss ansvaret av kontot. Vårt eget Twitterkonto (@snfskane) har i skrivande stund 661 följare (499 under 2013).

Kurser och andra aktiviteter

Under 2014 har vi arrangerat eller varit medarrangörer till strax över 30 aktiviteter (2011 39, 2012 52, 2013 35). Tack till Studieförbundet som varit ett stort stöd och hjälp. Bland aktiviteterna återfinns publika aktiviteter i Storkprojektet (flera tillfällen), Kretsråd (två), Länsupptakt Miljövänliga veckan, Filmserien Sustainable Truth? (tolv), Sommarläger, Skånsk Naturfotofestival, Global rättvisa NU! och Natursnokskurs.

Kansliet har utöver detta hållit i hemsidesutbildningar för 15 kretsar.

Vi har också samordnat aktiviteter som Naturvänliga Veckan, Miljövänliga Veckan, Fågelskådningens dag, De vilda blommornas dag, Naturnatten, Svampens dag och Insekternas dag, samt medverkat på Falsterbo Bird Show.

REPRESENTATION

Förbundet har under året varit representerat i Björkarådet (Rune Gerell), Havängsrådet (Christer Neideman), Höje å vattenråd (Magnus Billqvist), juryn för Region Skånes miljöpris (Magnus Billqvist), juryn för Skånes vindkraftspris (Rikard Lehmann), Kävlingeåns Vattenråd (Nils Englesson, Linda Birkedal), Kävlingeåprojektet (Nils Englesson), Länsstyrelsens samrådsgrupp för naturvård i Skåne (Karl-Axel Sand, Magnus Billqvist), Länsviltförvaltningsnämnden i Skåne (Linda Birkedal, Annette Schiemann), planeringsgrupp för Atlasinventering av Skånes Trollsländor 2009-2014 (Magnus Billqvist), planeringsgrupp inför Skånsk Naturfotofestival (Magnus Billqvist), Referensgrupp Kronhjort (Magnus Billqvist), Revingerådet (Nils Englesson, Magnus Billqvist), Skogsstyrelsens sektorsråd för skogliga frågor (Nils Englesson), Skötselrådet för Söderåsens Nationalpark (Ingrid Stjernquist), Stiftelsen Hörjelgården (Hjalmar Dahm), ÖMAS-gruppen Revingehed (Nils Englesson), riksföreningens ledarskapsutbildning (Rikard Lehmann), Partnerskapet för landsbygdsfrågor (Hjalmar Dahm), Styrelsen för Leader Lundaland (Hjalmar Dahm).

Förutom våra egna aktiviteter har föreningen också bland annat varit representerad vid följande arrangemang: 25/1 Rådslag i Alvesta (Magnus Billqvist), 5/3, 9/4, 20/5 ISU Urban Drinks (Magnus Billqvist, Sanna Dufbäck), 8-9/3 Länsordförandekonferens i Stockholm (Magnus Billqvist, Marianne Steneroth Sillén), 13/5 Våtmarksgruppen HUT Skåne (Magnus Billqvist), 13-15/6 Riksstämman i Örebro (Rikard Lehmann, Marianne Steneroth Sillén), 25/6 Invigning av Science Center, Malmö (Magnus Billqvist, Sanna Dufbäck), 30/8-1/9 Falsterbo Bird Show (Marianne Steneroth Sillén), 4-5/10 Länsordförandekonferens i Stockholm (Magnus Billqvist, Marianne Steneroth Sillén), 22-23/10 Träff för regionanställda, Mora (Magnus Billqvist), 7/11 Höstkonferens Stockholm (Rikard Lehmann, Marianne Steneroth Sillén, Sanna Dufbäck) 19/11 Kreativa Skåne, Malmö (Magnus Billqvist, Rikard Lehmann).

Medlemskap i andra organisationer

Förbundet har under året varit medlem i Ekfrämjandet, Hållbar Utveckling Skåne, Sällskapet Hallands Väderös Natur, Sveriges Ornitologiska Förening, Sveriges Botaniska Förening och Hållbar Mobilitet Skåne.

STORKPROJEKTET

Storkprojektet drivs tillsammans med SkOF. Petter Albinson och Emma Ådahl är anställda som projektledare. Ett femtiotal frivilliga medarbetare är engagerade på veckobasis.

Under 2014 häckade 44 fria par i Skåne och 79 ungar blev flygga (1.8 ungar/par). Den positiva utvecklingen som rått de senaste åren håller i sig. Det viktigaste som hände 2014 var att ett "vilt" par storkar häckade, och ytterligare en "vild stork" tillsammans med en stationär projektstork. Dessa vilda avser storkar födda 2011, som flyttade och sedan återkom som treåringar.

Uppfödningen av storkar i hägn ligger stadigt på en tillfredsställande hög nivå med totalt 105 flygga ungar (111 st 2013). I omgångar släpptes 110 ut.

Flyttningen har slagit rekord. Den 31 juli siktades 98 storkar på himlen över Bornholm. De återvände dock till Skåne, men den 4 augusti övernattade huvuddelen av flocken en dryg mil NO om Gedser. Två dagar senare lästes 61 skånska årsungar av vid Hamburg. Ett par storkar ur denna grupp rapporteras några dagar senare nära Münster, vilket innebär att hela eller delar av gruppen drog vidare i SV riktning. Nästa rapport kom den 17 augusti då 46 storkar sågs vid Gedser.

Dessa båda grupper summeras till minst 107 individer, men det kan röra sig om så många som 120 observerade flyttande storkar. Utöver detta rapporteras 8-13 storkar sträckande storkar från Falsterbonäset. Sammantaget innebär det att vi vet att mellan 115-133 storkar har sträckt söderut.

Återfynd under året har heller aldrig tidigare varit lika många. Svenska storkar har observerats i Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Polen, Slovakien, Tyskland och Ungern. Vi kan alltså återigen konstatera att de skånska storkarna rör sig utmed såväl den östliga som den västliga flyttningssvägen.

Under våren 2014 togs två nya utsläppshägn i bruk: Heingetorp i Sjöbo och Hovby i Kristianstad. Sent under hösten uppfördes två nya utsläppshägn i Rugerup i Hörby, samt i Onslunda i Tomelilla. Målet med dessa är, liksom med alla de tidigare uppförda utsläppshägnen, att etablera nya häckningsplatser för storkarna.

Storkprojektet har som vanligt fått mycket medial uppmärksamhet, bland annat en handfull TV-inslag, några radioinslag, varav ett i Naturmorgon, samt flera tiotal tidningsartiklar med spridning över hela landet.

Fadderdagen den 8 juni var välbesökt och lockade 50 personer. Ett tjugotal offentliga och beställda guidningar arrangerades, vilka snittade ett tiotal besökare, men den i särklass mest populära tillställningen var Storksläppet den 26 juli, som lockade omkring 700 besökare.

Eftersom hägnen inte är bemannade kontinuerligt är det mycket svårt att uppskatta det totala omfånget av Storkprojektets publika verksamhet, men klart är att det har varit ett mycket bra år i detta avseende. Facebooksidan fick många nya följare som vid årsskiftet passerade antalet 800. Hemsidan blev också välbesökt, mycket tack vare den webbkamera i Fulltofta som införskaffades inom ramen för Leaderprojektet "Storkboet", och som gjorde att storkälskare från hela världen fick chans till intima närbilder i storkarnas barnkammare.

HANDLA MILJÖVÄNLIGT

Tema ekologisk mat fortsatte för andra året. I Skåne hade vi upptakt inför Miljövänliga veckan i Lund i kansliets lokaler lördag 6 september. 38 deltagare från 13 kretsar deltog. Jordbrukshandläggare Emelie Hansson från Naturskyddsföreningen gick igenom materialet och visade filmer på temat #Byt till eko, med inriktning på frukt och grönt, speciellt till barn. I mycket av den konventionellt odlade frukten finns rester från bekämpningsmedel – även inuti frukten, så det går inte att tvätta bort. 96 % av vindruvor, 67 % av bananer innehåller giftrester. En ny analys av ananasodling presenterades. Satsa på svenska, helst ekologiska äpplen.

Material har lämnats till skolor och bibliotek, butiksundersökningar har gjorts i kretsarna och foldrarna "5 viktiga varor att byta till eko" och "5 sätt att äta sig miljösmart", båda i uppdaterat skick, har delats ut. Aktiviteter och beställning av material och genomslag i olika media har ökat jämfört med 2013. Vecka 40 – Green Week genomförs också i ett antal länder Naturskyddsföreningen samarbetar med.

Efter Höstkonferensen hölls utvärdering av Miljövänliga veckan lördagen 8 november i Stockholm. 9 november möttes Mat-och jordbruksnätverket och Emelie Hansson berättade om hur vi får mer mångfald i jordbruket och jordbrukets framtida utmaningar. Vi diskuterade hur vi kan arbeta i kretsarna. Sönke Eggers från SLU-ekologiska institution om fåglar i jordbrukslandskapet, den nytta de gör och hur man får fler att häcka i åkerkanter och rutor i fälten.

Övriga aktiviteter: Stora Klädbytaredagen 5 april, Antiscampidagen 22 mars och Naturvänliga veckan 3-11 maj. Kretsarna har haft aktiviteter i olika utsträckning.

VÅRA FASTIGHETER

Se vår hemsida för mer information om samtliga våra fastigheter. Här nedan följer endast vad som skedde under 2014. Observera att vi har fler fastigheter än dessa.

Billebjär

Föreningen ska vid behov rengöra den minnessten som finns på berget. Stenen har dock blivit allt mer sliten och det är därför allt svårare att få texten synlig, trots rengöring. Under 2014 har därför diskussioner och planer på en minnesskylt påbörjats, i samarbete med

Länsstyrelsen och kvarlevande släktingar till de som en gång skänkte berget till Naturskyddsföreningen.

Huset i Hurva

Under 2013 erhöll föreningen ett arv från medlemmen Lennart Persson. Arvet bestod bl. a. i ett hus i Hurva som såldes 2014.

Hörjel

Verksamheten på Hörjelgården med lägerskolor och andra kurser pågick under hela säsongen med undantag av sommarmånaderna. Hjalmar Dahm var halvtidsanställd i sju månader av Stiftelsen Hörjelgården som naturpedagog, och i stort sett allt arbete i övrigt på gården görs med ideella krafter under ledning av Bengt Nihlgård och Ulf Lundwall. Under året har arbetet med röjning och skötsel av markerna fortgått. Stiftelsen Hörjelgården har en egen verksamhetsberättelse.

En ny arrendator, grannen Ronny Andersson, tog över arrendet 2013 och låter nu sina kor och kvigor beta också i Västra skogen. Ronny har också varit till stor praktiskt hjälp och alltid ställt upp med sitt kunnande.

Everöd

Everöd utgör idag en av få av våra fastigheter som inte är naturreservat. Området (intill Skåne-Tranås) besöktes vid flera tillfällen under året med anledning av att det är dags att gallra i de planteringar som genomfördes på 1980-talet. Stämpling för avverkning har skett, men avverkningen har på grund av mild vinter skjutits fram och beräknas ske först 2015.

KLIMAT

Klimat är ett av våra fokusområden, med målsättningen att starta och stötta lokalt, konkret klimatarbete i kretsar och bland enskilda medlemmar i Skåne och sprida kunskap om den hotande klimatsituationen genom t.ex. kurser och utbildningar. Bland aktiviteterna vi genomfört eller stöttat 2014 märks bland annat Klimatriksdagen (där vi gav möjlighet att få deltagaravgiften betald av oss), Välj rättvisa nu (som engagerade 35 volontärer och över 200 besökare), trycksaker som "Att cykla från Skåne till Stockholm", kretsaktiviteter (som politikerdebatt i Malmö med anledning av supervalåret), Cykeldagen, Miljömärkning av kandidater till Region Skåne med fokus på infrastruktur, offentlig upphandling och kollektivtrafik, Vindkraftsföreläsning och handledning till traineer och kretsen i Malmö (Andreas och Birk) som 17-18 april 2015 ska genomföra Klimatfestival i Malmö.

Filmserien "Sustainable Truth?" är ett samarbete mellan Centrum för miljö- och klimatforskning (Lunds universitet) och Hållbart Universitet (studentorganisation). Vid varje tillfälle visas en film på temat hållbar utveckling och en expert bjuds in att diskutera filmen och temat efter filmen. Under 2014 visade vi tolv filmer med i genomsnitt 52 deltagare.

HAV

Under 2014 bestod styrgruppen av fyra personer, Pia Romare, Göran Borgström, Hjalmar Dahm och Kristin Johansson. Styrgruppen hade två protokollförda möten. Fotoutställning "Tre kuster två hav" har under 2014 visats på bl.a. Köpmansmagasinet i Trelleborg, ett arrangemang som kretsen i Trelleborg höll i. Utställningen och representanter från havsnätverket var med på Havets dag i Åhus den 30/8, Utställning fanns sedan kvar i naturum Kristianstad Vattenrike till oktober månad ut. Även biblioteket i Höganäs har haft utställningen.

Göran sitter i samordningsgruppen för riks havsnätverk och han har medverkat i nätverksträffar. Kristin och Göran är med i arbetsgruppen för skolprojektet Barnens Hav- Östersjön som under året haft två lärarutbildningar på Sävö, Nyköping. Under hösten jobbar man med att ta fram ett material för en ny lärarutbildning, Barnens hav- Västerhavet.

SKÅNSK NATURFOTOFESTIVAL

Festivalen genomfördes 2014 med gott resultat. Röda salongen var välfylld under i stort sett hela dagen och stundtals var det riktigt trångt i foajén och de övriga salongerna. Många nöjda deltagare och Studieförbundet kan tänka sig att vara projektägare även i framtiden. Under året har därför planeringen fokuserats på ett genomförande under 2014. Festivalen är ett samarrangemang med PhotoNatura, Studieförbundet Skåne-Blekinge, Göingebygdens Biologiska Förening, Scandinavian Photo och Hässleholms Fotoklubb. Under 2013 beslöts det att festivalen ska hållas vartannat år så nästa gång är 2016.

TROLLSLÄNDOR I SKÅNE ATLASINVENTERING 2009-2014

Projekt Trollsländor i Skåne är ett inventeringsprojekt som drivs av oss, Entomologiska sällskapet i Lund, Lunds Naturskyddsförening och Studieförbundet Skåne-Blekinge under perioden 2009-2014. Själva inventeringen sker ideellt, dock har ekonomiskt stöd för projektledning, resor, kurser och inrapportering av data, erhållits av Region Skåne, Länsstyrelsen i Skåne, Naturskyddsföreningen i Skåne, Studieförbundet och de skånska kommunerna Bromölla, Eslöv, Höör, Vellinge, Kävlinge, Lund, Lomma, Landskrona, Trelleborg, Helsingborg, Tomelilla, Svedala, Höganäs samt Ystad. Inventeringen av Skånes trollsländor hade aldrig kunnat genomföras utan insatser från hundratals volontärer som på olika sätt bidragit under projektets gång. Mer än 130 personer bokade inventeringsrutor. Varje år 2009-2013 publicerades en gedigen årsrapport och denna finns på www.trollslendor.se. Under 2014 publiceras ingen årsrapport då krutet istället läggs på den atlas som ska publiceras 2015.

Under 2014 genomförde projektet kickoff i Lund i maj, inventeringsläger i Bjärnumtrakten i juli och exkursioner i anslutning till Insekternas dag i augusti. Projektet är aktivt i gruppen Trollsländor på Facebook och skickar några gånger per år ut ett nyhetsblad. Under året påträffades under Sommarlägret för första gången i modern tid den akut hotade arten dvärgflickslända, som varit något av en ouppnåelig dröm för projektet att hitta.

När projektet startade hade 50 arter observerats i Skåne i modern tid. Nästan 34 000 rapporter inkom vilket motsvarar mer än tio gånger så mycket som det totala antalet som fanns rapporterat när projektet startade. Totalt rapporterades 55 arter varav tre var nya arter för Skåne. En art som setts tillfälligt tre gånger 2003-2007, verkar nu ha skapat sig ett fotfäste i Skåne. Två arter som rapporterats historiskt återfanns inte, å andra sidan så återfanns tre arter som inte rapporterats i modern tid.

Skånes fem vanligaste trollsländor visade sig vara sjöflickslända, blodröd ängstrollslända, pudrad smaragdflickslända, brun mosaikslända och fyrfläckad trollslända.

DEN BIOLOGISKA MÅNGFALDENS PRIS

Med Den biologiska mångfaldens pris vill vi sprida kunskap, skapa engagemang och intresse för biologisk mångfald hos allmänheten. Målsättningen med priset är att uppmuntra och stärka olika insatser för en rik biologisk mångfald i Skåne. Priset instiftades 2009.

Naturskyddsföreningen i Skåne och Studieförbundet Skåne-Blekinge ansvarar för utdelningen av priset.

Alla som gjort en värdefull insats för vild eller odlad biologisk mångfald i Skåne kan nomineras. Prissumman uppgick under 2013 till 15 000 kr. Från och med 2011 delas priset ut vartannat år i samband med Naturskyddsföreningen i Skånes stämma i april och 2014 delades därför inget pris ut.